

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Financial Policy Of The State

Ступінь вищої освіти	Магістр
Навчальний рік	2021/2022
З якого курсу викладається	1
В якому семестрі (-ах) викладається	2
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Шелест Олексій Леонідович
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат економічних наук, доцент
Кафедра	Міжнародного бізнесу, фінансів та обліку
Посада	Доцент
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID
Контактна інформація	o.shelest@knute.edu.ua

Анотація

Навчальна дисципліна вивчає методику організації та функціонування фінансової політики держави. У цій дисципліні досліджуються і розкриваються теоретико-методологічні засади державної грошово-кредитної політики, бюджетно-фіскальної політики, інвестиційної та міжнародної політики держави.

Мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансова політика держави» є формування у студентів системи теоретичних знань та практичних навичок з питань функціонування фінансової політики та її впливу на соціально-економічний розвиток суспільства.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- сутність фінансової безпеки держави в середовищі реалізації фінансової політики;
- послідовність етапів розробки і здійснення політики;
- зміст, складових та функціонального призначення фінансової політики держави;
- місце фінансової політики держави в системі економічної науки;
- основні структурні компоненти фінансової політики держави;
- Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової політики держави;
- механізм реалізації фінансової політики в умовах сучасних соціально-економічних викликів;

вміти:

- розкрити роль концепцій державних фінансів як теоретичного підґрунтя реалізації фінансової політики;
- розкрити конфліктну сутність та забезпечувальну природу фінансових відносин;
- обґрунтувати методологічні засади реалізації фінансової політики як системи діяльності;
- дослідити механізм реалізації фінансової політики та здійснити діагностику його дієвості;
- проаналізувати регуляторний потенціал податкової політики в Україні;
- з'ясувати особливості вітчизняної бюджетної політики в контексті фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку держави;
- дати оцінку компліментарності бюджетно-податкової і грошово-кредитної політик як інструментів макроекономічного регулювання та впливу на конкурентоспроможність національної економіки;
- удосконалити методику оцінки результативності фінансової політики в Україні;
- визначити пріоритетні напрями соціалізації фінансової політики держави в контексті євроінтеграції;
- обґрунтувати імперативи реалізації вітчизняної фінансової політики на сучасному етапі глобалізації.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ податкового законодавства та бюджетних відносин, менеджменту, інвестування, управління державним боргом, міжнародних фінансів, державної фінансової стратегії, бюджетного планування і прогнозування.

Програма дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні основи фінансової політики

Фінансова політика як складова економічної політики держави. Зміст фінансової політики держави. Фінансова політика як самостійна сфера діяльності держави. Основна мета фінансової політики. Головне завдання фінансової політики.

Взаємозв'язок фіскальної та монетарної фінансової політики. Механізм реалізації фінансової політики держави. Основні функції бюджетно-фіскальної політики. Грошово-кредитна (монетарна) політика. Об'єкти монетарної політики.

Пріоритети державної фінансової політики. Фінансовий вплив на соціально - економічний розвиток, який лежить в основі формування і реалізації фінансової політики. Основні завдання фінансового планування, фінансове забезпечення і фінансове регулювання.

Основні напрями державної фінансової політики в Україні в умовах сучасних реформ. Бюджетний напрям фінансової політики. Політика державного соціального забезпечення та соціального захисту населення. Політика державного боргу. Міжнародна фінансова політика.

Тема 2. Бюджетна державна політика

Роль бюджету держави у фінансової політиці. Сутність бюджетної політики держави. Основні проблеми та недоліки бюджетної системи. Загальні ознаки розвитку національної бюджетної

системи. Основна мета і завдання бюджетної політики.

Законодавче регулювання функціонування бюджетів. Нормативно-правові акти, які регулюють бюджетний процес і здійснення бюджетних відносин. Бюджетні реформи в Україні, основні напрями, проблеми та завдання. Реалізація пріоритетних державних (цільових) програм. Вплив структури державних витрат на державну фінансову політику.

Державний кредит, його форми. Державний борг. Управління державним боргом. Державні витрати, їх склад та вплив на розвиток економіки, соціально-культурної сфери. Боргова політика держави.

Інституційні та політичні аспекти формування бюджетної політики. Бюджетна політика як цілеспрямована діяльність держави. Бюджетна політика щодо регулювання бюджетного процесу, управління бюджетним дефіцитом. Основні напрями бюджетної політики України. Взаємозв'язок завдань держави та бюджетної політики. Регулювання міжбюджетних відносин. Критерії стратегічної ефективності бюджетної політики.

Тема 3. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Податкова політика як складова фінансової політики держави. Мета податкової політики. Взаємозв'язок податкової політики і платоспроможності населення. Основні завдання податкової політики. Принципи податкової політики України.

Організація податкової системи України. Суть та принципи побудови податкової системи, структура системи оподаткування України. Види платежів до бюджету. Суть та характерні ознаки податку. Характеристика функцій податків.

Суть та критерії формування податкової політики. Суть фіскальної політики. Форми податкової політики: політика максимальних податків, політика економічного розвитку, політика виважених податків. Основні завдання Державної фіскальної служби, її склад, та принципи діяльності Державної фіскальної служби. Критерії податкової політики.

Ефективність реалізації податкової політики. Характеристика дискреційної політики. Характеристика антидискреційної політики. Ефективність та дієвість податкової політики. Напрями реформування податкової системи. Податкові проблеми. Податкові фактори, які впливають на режим інвестування. Вплив податкових стимулів на розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності України.

Тема 4. Місце фінансового ринку в фінансовій політиці

Передумови та результати розвитку національного фінансового ринку України. Історичні етапи розвитку національного фінансового ринку України. Функції та роль фінансового ринку в державній фінансовій політиці. Необхідність державного регулювання фінансового ринку. Місце банків у активності суспільства.

Законодавче регулювання та державне управління процесами на фінансовому ринку. Оцінка впливу фінансового сектора на економічний розвиток : кількісні параметри. Система банківського нагляду в Україні. Банки як основні учасники кредитного ринку. Особливості облікового ринку в Україні. Характеристика міжбанківського ринку.

Фондовий ринок в системі фінансового ринку України. Законодавство з питань регулювання фондового ринку в Україні : концепція розвитку, основні принципи обігу цінних паперів, захист прав інвестора, формування інфраструктури ринку. Біржовий ринок України.

Ціноутворення на фінансовому ринку. Принципи ціноутворення на фінансовому ринку. Специфіка ціноутворення на фінансовому ринку України. Особливості ціноутворення на різні фінансові інструменти.

Оцінка ризику на фінансовому ринку. Методи визначення та управління фінансовими ризиками. Модель оцінки капітальних активів. Вибір раціонального портфеля. Перспективи розвитку регулювання фінансового ринку в Україні.

Тема 5. Інвестиційна політика

Регулювання інвестиційної діяльності та форми державної підтримки інвестиційного процесу. Визначення інвестиційної діяльності, як процесу вкладення ресурсів (благ, майнових і інтелектуальних цінностей) та форми державної підтримки цього процесу. Інвестиційний ринок і його інфраструктура.

Інвестиційний клімат національної економіки та фінансове забезпечення інвестиційних проектів. Інвестиційна реформа. Чинники, які формують інвестиційний клімат. Криза в інвестиційній сфері і створення сприятливого інвестиційного клімату. Інноваційні та інтелектуальні інвестиції, їх відображення у концепції «Інвестиційна реформа».

Державне регулювання прямих іноземних інвестицій. Міжнародна інвестиційна діяльність і її інститути. Політика держави по залученню іноземних інвестицій. Інвестиції іноземних фірм і спільних підприємств.

Тема 6. Міжнародна фінансова політика

Міжнародний фінансовий ринок. Учасники міжнародного фінансового ринку. Еволюція євrorинків. Міжнародні та регіональні фінансові установи.

Міжнародний валютний ринок та інші міжнародні інститути. Джерела формування фінансових ресурсів, мета та принципи діяльності : Міжнародного банку реконструкції і розвитку, Міжнародної асоціації розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій, Міжнародного центру розв'язання спірних питань у сфері інвестицій. Світовий банк та його інститути. Вплив діяльності міжнародних фінансових інститутів на економічний розвиток України.

Валютне регулювання та курсова політика. Інструменти валютного ринку. Особливості валютного ринку в Україні. Форми впливу держави на організацію міжнародних розрахунків. Зарубіжний досвід боротьби з ціновими маніпулюваннями на фінансових ринках.

Особливості та політики дисципліни

Унікальність організації освітнього процесу за дисципліною полягає в тому, що його зміст, з одного боку, сформований на основі аналізу існуючих споріднених вітчизняних освітніх програм, а, з іншого боку, віддзеркалює власне бачення Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ щодо особливостей програмного забезпечення (Портал освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту), залучення фахівців сфери фінансових., кредитних, страхових відносин для участі в освітньому процесі.

Студентам необхідно відвідувати аудиторні заняття та відпрацьовувати пропуски. Особливою вимогою до навчання за дисципліною є виконання всіх завдань, передбачених робочою програмою дисципліни.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЕКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) опрацювання лекційного матеріалу наведеного Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>) та виконання практичних завдань з кожної теми дисципліни; 2) підготовка та захист виконаних завдань для самостійної роботи на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>); 3) поточне тестування на Порталі.

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (теоретичне питання); завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Управління державним боргом : навчальний посібник / за редакцією О. О. Прутської. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 216 с.
2. Шелест О. Л. Державний борг України: механізм управління та обслуговування [Електронний ресурс] / О. Л. Шелест // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – Також доступно : <http://economyandsociety.in.ua>.
3. Шелест О. Л. Державний борг України : стан та управління на сучасному етапі [Електронний ресурс] / О. Л. Шелест, О. О. Сидоренко // Економіка та суспільство. – 2018. – № 18. – Також доступно : <http://economyandsociety.in.ua>.
4. Шелест О. Л. Аналіз ключових індикаторів фінансової децентралізації в Україні та Харківській області / О. Л. Шелест, О. С. Сарана // Інвестиції : практика та досвід. - 2019. - № 23. – Київ : Чорноморський державний університет ім. Петра Могили. – С. 89-105. Також доступно : http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2019/19.pdf
5. Шелест О. Л. Посилення ролі фінансового контролю в процесі складання кошторису бюджетної установи / О. Л. Шелест, О. О. Завадська // Ефективна економіка. - 2019. - № 11. – Також доступно : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2019/62.pdf.
6. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. – Станом на 27.03.2021. – Назва з екрана.
7. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Станом на 27.03.2021 – Назва з екрана.